MARIANNE VINCENT (1900–1988). 115 ANI DE LA NAŞTERE

ŞTEFĂNIŢA-MIHAELA UNGUREANU

Marianne Vincent (1900–1988). 115 Jahre seit der Geburt

(*Zusammenfassung*)*

Marianne Vincent ist in Czernowitz, Landeshauptstadt der Bukowina, geboren, wo sie als Tochter des Lyrikers Moritz Paschkis eine friedliche Kindheit und Jugend verbrachte. Während des Ersten Weltkrieges flüchtete die Familie nach Wien. 1918 beendete hier Marianne Vincent das Gymnasium und nach dem Ende des Krieges kehrte sie mit ihrer Familie in die Heimatstadt zurück. Sie studierte und promovierte in Romanistik und Germanistik an der Czernowitzer Universität.

Marianne Vincent wurde zunächst als Schauspielerin bekannt. Sie trat in Linz, Wien, Gablonz, Darmstadt, Würzburg und Düsseldorf auf und debütierte auch als Sängerin. Zwischen 1936 und 1940 spielte sie am Siebenbürgischen Theater in Hermannstadt. Am Anfang des zweiten Weltkriegs begann Marianne Vincent mit ihrem Ensemble auf Fronttournee nach Ungarn, Rumänien und Bulgarien. Vier Jahre später kehrte sie nach Wien zurück.

Wegen eines schweren Autounfalls musste sie ihre Karriere als Schauspielerin aufgeben, konnte sich aber als Rezitatorin, Übersetzerin mehreren Sprachen und Schulfunkautorin einen Namen machen.

Sie hatte auch literarische Beschäftigungen; seit ihrer Jugend führte sie Tagebuch, in das sie auch Gedichte schrieb. Diese lyrische Texte veröffentlichte sie im Band *Wonnen, Wunden, Schicksalshiebe*. Andere Werke: *Aus meinem Tagebuch. Gedichte* (Stuttgart, 1974), *Herr, es will Abend werden…*(Stuttgart, 1980).

Schlüsselwörter und -ausdrücke: Marianne Vincent, Bukowina, Lyrik, Theater, Schauspielkunst, Weltkrieg.

Marianne Vincent se naşte la 28 decembrie 1900 în Cernăuţi, ca fiică a poetului bucovinean Moritz Paschkis[1]. Anii copilăriei îi petrece în oraşul natal. La izbucnirea Primului Război Mondial se refugiază împreună cu familia la Viena,

* Traducere: Ştefăniţa-Mihaela Ungureanu.

[1] Amy Colin, Alfred Kittner, *Versunkene Dichtung der Bukowina*, München, Wilhelm Fink Verlag, 1994, p. 403.

BDD-A32856 © 2015 Institutul „Bucovina" al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 22:59:36 UTC)

unde urmează cursurile Gimnaziului Scoţian, cunoscuta instituţie condusă de călugări benedictini. Susţine bacalaureatul în iulie 1918. După terminarea războiului, Marianne Vincent revine la Cernăuţi, unde studiază germanistica şi romanistica, obţinând titlul de doctor în filosofie la 22 noiembrie 1922. În paralel cu studiile filologice, ia lecţii de actorie de la Ludwig Sille. La 27 aprilie 1922 are loc prima ei apariţie pe scena Teatrului cernăuţean, în rolul Clarei din piesa *Maria Magdalena de* Friedrich Hebbel[2].

După finalizarea studiilor de actorie, Marianne Vincent pleacă la teatrul din Linz an der Donau, apoi, în baza primului ei contract, urmează să joace timp de un sezon la Teatrul din Viena. În anii următori susţine spectacole la Gablonz, Darmstadt, Würzburg şi la teatrul din Düsseldorf, unde joacă timp de doi ani. În final, se angajează la Teatrul Interregional German din România, cu sediul la Sibiu[3].

Despre cei patru ani petrecuţi la Sibiu, Marianne Vincent relatează că au însemnat pentru ea o perioadă marcată de „cele mai frumoase împliniri artistice şi afirmări în multe domenii". Acum debutează şi ca interpretă de muzică de operă (altistă), scrie la revista teatrului sibian, „Theaternachrichten" [Ştiri teatrale] şi leagă o strânsă prietenie cu colegii de trupă[4].

Anul 1940 şi evenimentele care au declanşat cel de-al Doilea Război Mondial i-au determinat pe majoritatea germanilor bucovineni să se alăture mişcării de întoarcere în Reich. La fel procedează şi Marianne Vincent, care găseşte posibilitatea de a-şi continua cariera actoricească la Teschen, în Silezia (astăzi Cieszyn)[5]. Activează aici până în 1943, apoi pleacă la Aachen. În luna august a aceluiaşi an, Teatrul din Aachen este bombardat şi deteriorat grav, aşa încât susţinerea de spectacole regulate nu mai era posibilă. Întregul ansamblu teatral se decide să pornească într-un turneu pe front. Trupa se perindă prin Ungaria, Italia, România şi Bulgaria, apoi, forţată de evenimentele războiului, se refugiază la Viena[6].

Până în acel moment, Marianne Vincent interpretase deja 200 de roluri, dintre care amintim: Amalia din drama *Hoţii* de Friedrich Schiller, Wassilissa din drama *Azilul de noapte* de Maxim Gorki, Gretchen din tragedia *Faust* de J. W. Goethe, Yü-Pei din piesa *Cercul de cretă* de Alfred Klabund, Elisabeth din drama *Maria Stuart* de Fr. Schiller, Alkmene din comedia *Amphitryon* de Heinrich Wilhelm von Kleist şi Sfânta Ioana din piesa omonimă a lui Bernard Shaw[7].

---

[2] Marianne Vincent, *Erinnerungen ans Deutsche Landestheater*, in: „Südostdeutsche Vierteljahresblätter. Zeitschrift für Literatur und Kunst, Geschichte und Zeitgeschichte", Jg. 26, Nr. 1/1997, p. 32–35.

[3] Amy, Colin, Alfred Kittner, *op. cit.*

[4] Marianne Vincent, *op. cit.*

[5] Vezi: http://kulturportal-west-ost.eu/biographien/vincent-marianne-2, accesat în data de 8 mai 2015.

[6] Marianne Vincent, *op. cit.*

[7] *Ibidem.*

BDD-A32856 © 2015 Institutul „Bucovina" al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 22:59:36 UTC)

Stabilită definitiv la Viena, îşi reia activitatea teatrală, până când un grav accident de maşină, urmat de o lungă perioadă de convalescenţă, o obligă să renunţe la cariera de actriţă.

Ajutată de cunoştinţele deosebite în materie de limbi străine, Marianne Vincent îşi începe activitatea de traducător. Scrie materiale pentru radio, publică poezii şi participă la serate literare ca recitatoare[8].

În acelaşi timp se implică în diverse acţiuni de caritate, venind în sprijinul oamenilor nevoiaşi. În acest sens, în semn de recunoaştere a meritelor ei deosebite, arhidioceza din Viena îi conferă Ordinul Sfântului Ştefan.

Marianne Vincent a avut şi preocupări literare. Debutează cu volumul de poezii *Wonnen, Wundern, Schicksalshiebe*[9] [Desfătări, minuni, lovituri de soartă] (1928–30, f. l.)[10].

Mult mai târziu se publică un al doilea volum de lirică, intitulat *Aus meinem Tagebuch* [Din jurnalul meu], publicat în 1974 la Stuttgart, când autoarea mai era încă în viaţă. În cuvântul introductiv se afirmă următoarele: „Volumul de faţă al doamnei dr. Marianne Vincent este o selecţie de versuri care se adresează multor, foarte multor oameni. Bucovineanca M. Vincent trăieşte la Viena şi poeziile ei sunt menite să reunească bucovinenii aflaţi în toate colţurile lumii, ca într-o carte atotcuprinzătoare[11]. Varietatea temelor corespunde vieţii tumultuoase a unei femei care a dăruit mereu bucurie celor din jur, în ciuda grelelor lovituri primite în viaţa cotidiană: pierderea averii, bombardarea căminului, conflictul cu autorităţile din cauza cetăţeniei şi lupta pentru supravieţuire. Două sunt sentimentele profunde care o animă pe Marianne Vincent şi care sunt exprimate cu convingere în versurile sale: credinţa în Dumnezeu şi dragostea faţă de patria pierdută, Bucovina”[12].

În cuprinsul celor 80 de pagini se regăsesc 44 de poezii, grupate pe capitole tematice, corespunzătoare etapelor din viaţa autoarei (copilăria şi adolescenţa la Cernăuţi, activitatea teatrală, perioada peregrinărilor, vârsta maturităţii, lupta cu boala): *Im Gedenken der Heimat* [În amintirea patriei]; *Im Frühling meines Lebens* [În primăvara vieţii mele]; *Blüten, Blätter, Bäume, Dornen* [Flori, frunze, copaci, spini]; *Erlebtes und Geschautes* [Trăite şi privite]; *Geiger, Gaukler, Puppenspieler* [Violonist, scamator, păpuşar]; *Was die Einsamkeit mir zugeflüstert hat* [Ce mi-a şoptit singurătatea]; *Erlebnis der Krankheit* [Experienţa bolii]; *In meines Lebens Herbst* [În toamna vieţii mele].

---

[8] Amy Colin, Alfred Kittner, *op. cit.*

[9] Până la data publicării articolului nostru nu am găsit informaţii suplimentare despre acest volum de poezii.

[10] Amy Colin, Alfred Kittner, *op. cit.*

[11] Irma Bornemann, *Geleitwort*, în: Marianne Vincent, *Aus meinem Tagebuch. Gedichte*, Stuttgart, Verlag der Landsmannschaft der Buchenlanddeutschen e. V., 1974, p. 5.

[12] Irma Bornemann, *Das Lebensbild der Autorin*, în *Ibidem*, p. 7.

BDD-A32856 © 2015 Institutul „Bucovina” al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 22:59:36 UTC)

Al treilea volum de poezii, intitulat *Herr, es will Abend werden* [Se face seară, Doamne], apare în anul 1980, ca un omagiu adus autoarei, cu prilejul împlinii vârstei de 80 de ani[13]. Poeziile, 31 la număr, evocă amintiri diverse, reflecţii asupra vieţii şi a naturii sau reprezintă dialoguri cu divinitatea, fiind împărţite în cinci capitole: *Was die Musik mir schenkte* [Ce mi-a dăruit muzica]; *Was das Jahr mir zutrug* [Ce mi-a adus anul]; *Gedanken in schlafloser Nacht* [Gânduri în noaptea fără somn]; *Was mir der Glaube lehrte* [Ce m-a învăţat credinţa]; *Heiterer Ausklang* [Final mai vesel].

Marianne Vincent colaborează cu articole şi poezii la reviste literare de specialitate, îndeosebi la „«Südostdeutsche Vierteljahresblätter». Zeitschrift für Literatur und Kunst, Geschichte und Zeitgeschichte", periodicul Institutului pentru Cultura şi Istoria Germanilor din Europa de Sud-Est, din München, creaţiile ei apărând alături de cele ale lui Lucian Blaga, Ştefan Baciu, Walter Myss, Simonetta Leca[14], Erwin Neustädter, Georg von Drozdowski, Herbert Marin Horedt[15], Jakob Wolf, Erich Bergel[16], Siegfried Witting, Wolf von Aichelburg[17].

Periodicul „Vierteljahresschrift für Kultur und Zeitgeschichte"[18] îi publică poezia *Kronstadt in Siebenbürgen* [Braşov în Transilvania], pe care o tipăreşte şi ziarul „Siebenbürgische Zeitung", în cadrul rubricii *Bücher. Zeitschriften* [Cărţi. Reviste][19]. Acelaşi ziar, semnalând apariţia studiului lui Rudolf Wagner, *Deutsches Kulturleben in der Bukowina* [Viaţa culturală a germanilor din Bucovina][20], subliniază informaţiile aduse de autor cu privire la viaţa teatrală din Bucovina şi menţionează următoarele: „Am întâlnit [în studiu – n.n. Şt. M. U.] nume cunoscute nouă datorită teatrului naţional, precum cele ale scriitoarelor Lydia von Semaka şi dr. Marianne Vincent (printre altele, autoarea unei poezii despre Biserica Neagră), ambele trăind astăzi la Viena"[21].

---

[13] Marianne Vincent, *Herr, es will Abend werden…*, Stuttgart, Herausgeber: Landsmannschaft der Buchenlanddeutschen e. V., Druckerei W. Schräpler, 1980, 35 p.

[14] Vezi recenzia periodicului „Südostdeutsche Vierteljahresblätter", publicată în cadrul rubricii *Kulturspiegel* [Oglinda culturală] a ziarului „Siebenbürgische Zeitung. Organ der Landsmannschaften der Siebenbürger Sachsen", München, anul XXIV, nr. 16, 15 octombrie 1974, p. 3 (în continuare se va cita „Siebenbürgische Zeitung").

[15] „Siebenbürgische Zeitung", anul XXVII, nr. 16, 15 octombrie 1977, p. 3.

[16] *Idem*, anul XXIX, nr. 7, 30 aprilie 1979, p. 3. În recenzie se menţionează contribuţia Mariannei Vincent cu un studiu introductiv, dedicat lui Georg von Drozdowski la aniversarea a 80 de ani.

[17] *Idem*, anul XXXI, nr. 17, 31 octombrie 1981, p. 4.

[18] „Vierteljahresschrift für Kultur und Zeitgeschichte, Heft 1, mit ganzseitigen Photos und einem Farbendruck. Herausgegeben von der Forschungs- und Kulturstelle der Österreicher aus dem Donau-, Sudeten-, und Karpathenraum", Wien, 1966.

[19] „Siebenbürgische Zeitung", anul XVI, nr. 10, 15 iulie 1966, p. 8.

[20] În seria *Eckhardtschriften*, Heft 77, Wien, Verlag der österreichischen Landsmannschaft, 1981, p. 69–75.

[21] „Siebenbürgische Zeitung", anul XXXIV, nr. 20, 15 decembrie 1984, p. 6. Studiul menţionat a fost republicat în anul 1991, în volumul Rudolf Wagner, *Vom Moldauwappen zum Doppeladler. Ausgewählte Beiträge zur Geschichte der Bukowina. Festgabe zu seinem 80.*

BDD-A32856 © 2015 Institutul „Bucovina" al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 22:59:36 UTC)

Marianne Vincent este invitată să recite din creaţiile proprii în cadrul activităţilor organizate de Asociaţia Saşilor Transilvăneni în Germania. Amintim aici vernisajul expoziţiei *Das deutsche Landestheater in Rumänien, 1933–1944* [Teatrul interregional german din România, 1933–1944], inaugurată la Dinkelsbühl, în anul 1979, unde „versurile poetei cernăuţene Marianne Vincent au adus un plus de sărbătoare”[22].

Datorită sănătăţii precare, Marianne Vincent trece la cele veşnice la 2 decembrie 1988, fiind înhumată în Cimitirul Ottakring din Viena. Periodicul „Siebenbürgische Zeitung” publică în ediţia din 31 ianuarie 1989 un necrolog, în care se aduce un ultim omagiu „sensibilei poete”, căreia versurile „i-au dat puterea de a duce o luptă grea, cea a spiritului împotriva trupului tot mai lipsit de vlagă”[23], versuri care, adăugăm noi, ca în cazul atâtor scriitori de limbă germană nevoiţi să părăsească Bucovina, au constituit singura punte de legătură dintre aceştia şi patria de odinioară.

Considerăm ca fiind reprezentativă în acest sens poezia *An die Bukowina / Odă Bucovinei*, publicată în volumul *Aus meinem Tagebuch*[24]:

An die Bukowina

Du gibst dem scheidenden Europa das Geleite
Wenn es auf deiner grünen Berge Treppe
Herniedersteigt zur winddurchbrausten Steppe
Du Landschaft von geheimnisvoller Weite.

Ein Schlachtfeld warst du hunderte von Jahren
Von vielen Völkern deckst du fromm die Toten
Von Römern, Türken, Dakern, Slawen, Goten,
Deutschordensrittern, Moldaufürsten und Tataren.

Ein weiser Fürst senkt Buchenpflänzchen ins Gefilde,
das einstens tobend Kampfesschrei durchhallt,
und zu grüngoldnem Dom wölbt sich ein Buchenwald
als Heiligtum des Friedens, der Versöhnung und der Milde.
So wurde Heimatlaut das Rauschen deiner Buchen
Für Pfälzer Bauern, Ukrainer und Rumänen,

Geburtstag, Augsburg, Hoffmann Verlag, 1991, p. 51–100. Marianne Vincent este amintită cu volumul *Aus meinem Tagebuch* la p. 70.

[22] *Idem*, anul XXIX, nr. 9, 15 iunie 1979, p. 4.

[23] *Idem*, anul XXXIX, nr. 2, 31 ianuarie 1989, p. 5.

[24] Marianne Vincent, *op. cit.*, p. 14.

BDD-A32856 © 2015 Institutul „Bucovina” al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 22:59:36 UTC)

du botest Frieden den vertriebnen Lipowenen
zu allen Menschen, die den Frieden suchen.

Europas Haß und Hast und Arbeitsfieber
Hat nie zerstörend sich in dich gekrallt,
doch heil'ge Wacht hielt der geweihte Wald,
der schwüle Geist der Steppe ging vorüber.

Geliebte Landschaft, gib uns das Geleite!
Ob wir nun Deutsche sind, ob Slawen und Rumänen,
gemeinsam ist uns doch das gleiche Sehnen,
nach deinen Feldern, deinen Wäldern, deiner Weite.

Odă Bucovinei[**]

Tu sprijini Europa care se destramă
Atunci când coboară treptele munţilor tăi verzi
Spre stepa bătută de vânturi.
Tu, tărâm misterios îndepărtat,

Sute de ani ai fost câmp de bătălie.
Acoperi cu evlavie morţii
Romanilor, turcilor, dacilor, slavilor, goţilor,
Cavalerilor teutoni, voievozilor moldoveni şi tătarilor.

Un prinţ înţelept sădeşte puieţi de fag pe plaiurile
Pe care odinioară răsunau strigăte de luptă,
Şi o pădure de fagi se înalţă ca un dom verde-auriu,
Ca un monument sfânt al păcii, al împăcării şi al blândeţii.

Astfel, foşnetul fagilor tăi a devenit sunetul patriei
Pentru ţăranii din Pfalz, pentru ucraineni şi români,
Tu le-ai oferit linişte lipovenilor izgoniţi
Şi tuturor oamenilor care căutau liniştea.

Ura, şi graba, şi febra Europei
Nu şi-au înfipt niciodată în tine ghearele distrugătoare,
Căci pădurea sfântă a stat de veghe,
Iar spiritul apăsător al stepei te-a ocolit.

[**] Traducere: Ştefăniţa-Mihaela Ungureanu.

BDD-A32856 © 2015 Institutul „Bucovina" al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 22:59:36 UTC)

Tărâm iubit, arată-ne calea!
Indiferent că suntem germani, slavi sau români,
Pe toţi ne leagă acelaşi dor
De câmpiile tale, de pădurile tale, de întinderea ta.

Coperta volumului *Herr, es will Abend werden*

Pagina de gardă a volumului *Aus meinem Tagebuch*

BDD-A32856 © 2015 Institutul „Bucovina” al Academiei Române
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 22:59:36 UTC)